

Rutin

Fastställt av: Anders Johansson

Upprättat av: Marie A Öhman

Granskare: Malin A Sandberg

Organisation gäller inom: Hälsa- och Sjukvårdsförvaltning, Fastighet Västerbotten, Vårdhygien Västerbotten

Legionella**Förändringar från föregående utgåva**

Förändrad rutin gällande spolningstid på tappställen.

Omfattning

Förebyggande åtgärder samt åtgärder vid för låg varmvattentemperatur och/eller bristande cirkulation i vattensystemet.

Dokumentet gäller för personal och studerande inom sjuk-, hälso- och tandvård i Region Västerbotten och personal från Fastighet Region Västerbotten som ansvarar för vattenförsörjning.

Bakgrund

Legionella är en bakterie som finns i sötvatten och som hos människa kan ge upphov till lunginflammation, s k legionärssjuka, eller Pontiacfeber som är ett influensaliknande tillstånd. Bakterien kan växa till i vattenledningars biofilm och kan smitta via inandning av aerosoler av små vattendroppar t ex i samband med duschning. För låg varmvattentemperatur och/eller bristande cirkulation ut till tappningsställena gynnar tillväxt av bakterier. Patienter med nedsatt immunförsvar löper ökad risk att insjukna.

Syfte

Minska risken för patienter att insjukna i legionella. Dokumentet kompletterar Vårdhandbokens avsnitt om legionella och tydliggör ansvarsfördelning mellan vård och Fastighet Region Västerbotten.

Lagar och andra krav

Ej tillämpbar.

Ansvar och befogenheter

Fastighet Region Västerbotten ansvarar för att systemet övervakas vad gäller vattentemperatur och vattencirkulation. Vid behov ska loggning kunna dokumenteras och sparas. Fastighet Region Västerbotten ansvarar för att meddelande vid större störningar ges till vården, framförallt via Regionens Intranät, samt till Vårdhygien.

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig version finns i ledningssystemet.

Beskrivning/Genomförande

Övervakning av vattentemperatur

Boverkets norm angående vattentemperatur ska följas. Det innebär att utgående varmvatten ska hålla minst 60°C och på tappställen ska minimitemperaturen vara 50°C. Temperaturen på kallvatten vid tappställe ska vara maximalt 20°C. Vid misstanke om felaktiga varm- eller kallvattentemperaturer ska Fastighet Region Västerbotten kontaktas.

Cirkulation i vattensystemet

Vattenledningsnätet ska konstrueras på ett sådant sätt att s.k. blindledningar undviks och att ett bra flöde finns i hela systemet. Vid upptäckt av blindledning skall denna kapas vid stamledning.

Övervakning av cirkulationspumpar ska ske för att se att dessa fungerar.

Tappställen som inte används varje vecka, ska spolas med 3 minuter varmt och 3 minuter kallt vatten en gång i veckan.

Vid tillfälliga avstängningar inom en verksamhet (avdelning/enhet/vårdrum) i mer än en vecka, där vården har kvar nyttjandet och avser återuppta verksamhet ansvarar vårdverksamheten för att tappställen och duschar genomspolas en gång per vecka med 3 minuter varmt och 3 minuter kallt vatten. Eventuella spol- och diskdesinfektorer tomkörs också en gång per vecka. Vid öppnande av avdelning/enhet/vårdrum ska samtliga tappställen spolas igenom med 3 minuter varmt därefter 3 min kallt vatten.

Vid långsiktiga avstängningar, såsom vid större tidskrävande ombyggnationer eller vid tomställning av lokaler/våningsplan ansvarar Fastighet Region Västerbotten för att genomspolning av tappställen och duschar. Spolningen ska ske med 3 minuter varmt och 3 minuter kallt vatten. Tomkörning av spol- och diskdesinfektorer ska göras en gång per vecka.

I samband med öppnande ska verksamheten ansvara för att samtliga tappställen ytterligare en gång spolas igenom med 3 minuter varmt därefter 3 min kallt vatten.

Vid misstanke om för lågt vattenflöde kontaktas Fastighet Region Västerbotten.

Ytterligare utrustningar/anläggningar med risk för legionellaväxt

Vattenautomater och ismaskiner ska undvikas i vårdverksamhet

Undvik att montera ögonduschar med fast installation.

För tandvårdens unitar ska Socialstyrelsens rekommendationer följas.

Övriga åtgärder för att förebygga legionellaväxt

- Använd sterilt vatten i all utrustning för andningsvård och vid sugning av luftvägar.
- Duschslangar och duschhuvuden ska bytas regelbundet enligt lokal rutin på avdelningar som har särskilt infektionskänsliga patienter.

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig version finns i ledningssystemet.

- Duschhuvuden ska ha stora hål som minskar aerosolbildning.
- Duschslangar bör inte vara längre än 1,5 meter och vara av icke genomskinligt material.
- Luftfuktare bör inte förekomma i vårdmiljö.

Mikrobiologisk övervakning

Provtagning för legionella i vattnet utförs på bestämda provtagningsställen och med en frekvens som är överenskommen mellan Fastighet Region Västerbotten och Vårdhygien. Fastighet Region Västerbotten ansvarar för att åtgärder vidtas vid positiva odlingsfynd och att hygienläkare informeras. Tandvårdens units provtas enligt rekommendation från Socialstyrelsen en gång per år.

Åtgärder vid för låg varmvattentemperatur och/eller bristande cirkulation i vattensystemet

Följande åtgärder ska vidtas vid vårdavdelning:

- patienter får inte duscha
- vid sårbehandling med ren rutin får inte kranvatten användas utan steril koksaltlösning ska användas
- isbitar till immunsupprimerade patienter ska inte göras av kranvatten. Använd sterilt vatten eller kokt vatten
- duschmunstycke och slang bytes.

Följande åtgärder ska vidtas av vårdhygien:

- provtagning för odling av legionella från utvalda tappställen
- temperaturmätning av varmvatten från utvalda tappställen
- meddela till Fastighet Region Västerbotten när åtgång till normala rutiner kan ske
- kontrollodla vatten från utvalda ställen efter återgång till normala rutiner

Vid frågor om hantering av olika övriga situationer kontaktas Vårdhygien.

När normala förhållanden gällande varmvattentemperatur/cirkulation åter föreligger

Fastighet Region Västerbotten ska efter samråd med Vårdhygien meddela verksamheten när återgång till normala rutiner kan ske. Samtliga tappställen (kranar och duschar) ska efter detta genomspolas med högsta möjliga vattentemperatur under tre minuter innan normal användning av vattnet återupptas.

Ansvarsfördelning för legionellaförebyggande åtgärder:

Vid normal vattencirkulation och/eller temperatur (Tabell 1)

Ansvar	Uppgift/Händelse	Åtgärder	Vem
Fastighet Region	Vattentemperatur enligt Boverkets	Styrning och larmhantering via överordnade styr- och	Drifttekniker Sektionschef

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig version finns i ledningssystemet.

Västerbotten	normer	övervakningssystem	
Fastighet Region Västerbotten	Cirkulation i vattenledningsnät	Styrning och larmhantering via överordnade styr- och övervakningssystem. Undvik förekomst av blindledningar	Drifttekniker Sektionschef Projektledare (vid ombyggnad)
Vården	Förebygga legionellainfektion	Undvik vattenautomater och ismaskiner. Inga luftfuktare i vårdmiljö. Använd sterilt vatten till andningsvård. Låt vattnet rinna minst en minut innan patienten duschar. Duschslangar och duschhuvuden ska bytas regelbundet enligt lokal rutin på avdelningar som har särskilt infektionskänsliga patienter. Använd duschhuvuden med stora hål. Duschslangar ska vara kortare än 1,5 meter och gjorda av icke genomskinligt material. Meddela Fastighet Region Västerbotten om tappställen finns som ej nyttjas.	Avdelningschef
Vårdhygien	Förebygga legionellainfektion	Odlingar från vattnet: regelbundet enligt schema	BMA på hygienlabb, hygiensjuksköterska, hygienläkare
Vårdhygien	Förebygga legionellainfektion	Utbildningsinsatser till vården och personal på Fastighet Region Västerbotten	Hygiensjuksköterska, hygienläkare

Förebyggande åtgärder vid planerade cirkulationsstörningar (Tabell 2)

Ansvar	Uppgift/Händelse	Åtgärder	Vem
Fastighet Region Västerbotten	Vid långsiktiga avstängningar som vid ombyggnationer eller tomställning	Genomspola alla tappställen inkl duschar, tomkör disk- och spoldesinfektorer x 1/vecka.	Drifttekniker Sektionschef Förvaltare har ett informationsansvar

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig version finns i ledningssystemet.

	av lokaler		till drift
Vården	Vid stängningar av vårdverksamhet mer än en vecka ex sommarstängning	Genomspola alla tappställen och duschar med 3 minuter varmt och tre minuter kallt vatten, tomkör disk- och spoldesinfektor x 1/vecka. Vid öppnande ska samtliga tappställen spolas igenom 3 minuter varmt därefter 3 min kallt vatten.	Avdelningschef delegerar

Åtgärder vid oplanerade avvikelser i temperatur/cirkulation (Tabell 3)

Ansvar	Uppgift/Händelse	Åtgärder	Vem
Fastighet Region Västerbotten	Vattentemperatur avvikande från Boverkets normer	Meddela större störningar till vården via Regionens Intranät och Vårdhygien samt åtgärda problemet	Drifttekniker Sektionschef
Vården	Felaktig vattentemperatur avvikande från Boverkets normer	Meddela felaktiga temperaturer till Fastighet Region Västerbotten	Den som upptäcker meddelar närmaste chef vilken kontaktar Fastighet Region Västerbotten - Kundservice
Vårdhygien	Mikrobiologisk kontroll vid störning	Odlingar från vattnet: vid störningar och smittutredningar.	BMA på hygienlabb

Misstänkt eller konstaterat fall av Legionella hos patient

Legionella infektion ska alltid övervägas vid svår lunginflammation hos ineliggande eller nyligen utskrivna patient, särskilt om han/hon har nedsatt infektionsförsvar. Patientansvarig läkare ansvarar för att hygienläkare informeras om kliniskt fynd av legionella hos en patient eller om stark misstanke om legionella föreligger där smitta kan ha skett inom vård eller omsorg.

Vid fall av misstänkt eller konstaterad legionella hos ineliggande patient kan en utredningsgrupp behöva skapas runt fallet.

Historik

Ersätter tidigare legionelladokument med dokumentnummer 67323.

Utarbetat av

Vårdhygien i samarbete med Fastighet Region Västerbotten

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig version finns i ledningssystemet.

Referenser

[Boverket](#)

[Folkhälsomyndigheten](#)